

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
та соціальних питань і розвитку
Львівського національного університету
імені Івана Франка доц. Лозинський М.В.

«___» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ**

галузь знань **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**
освітньо-наукова програма ОС Магістр
спеціалізація **«Публічно-правова»**
дисципліна вільного вибору студента
юридичний факультет

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституція як фактор демократичного розвитку суспільства і держави» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право» у межах освітньо-наукової програми ОС Магістр, 2018.

Розробники:

Бориславський Любомир Володимирович доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент

*Робоча програма затверджена на засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 1 від «29» серпня 2018 р.)*

**Завідувач кафедри
конституційного права _____ д.ю.н., проф. П.Ф. Гураль**

«___» _____ 2018 р.

Схвалено Вченою радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08«Право», спеціальність 081 «Право» у межах освітньо-наукової програми ОС Магістр)

Протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р.

«___» _____ 2018 р. **Голова _____ д.ю.н., проф В.М. Бурдін**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

найменування показників	галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право»	дисципліна вільного вибору студента	
		рік підготовки:	
загальна кількість годин 90	Освітньо-наукова програма ОС Магістр	1	
		Семестр	
тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		2-й	
		Лекцій	
		16	
		практичні (семінарські)	
		16	
		Лабораторні	
		---	---
		самостійна робота	
		58	
ІНДЗ:			
вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 1:1,8.

Мова навчання: українська

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: показати і розкрити положення Конституції України, які є фактором демократичного розвитку українського суспільства і держави.

Завдання: дати студентам концептуальні знання про умови, які забезпечують демократичний розвиток суспільства і держави (народовладдя, розподіл влад, плюралізм думок і багатопартійність, нормативність прав і свобод людини і громадянина тощо).

Результати навчання. В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

положення чинного Основного закону, які мають основоположне значення

для розуміння сучасної форми державної влади, режиму політичної, економічної та іншої свободи особи; визначення держави, компоненти, з яких вона складається та форми, в яких може проявлятися та проявляється державна влада.

вміти:

аналізувати, пояснювати і оцінювати в чому проявляється демократизм Української держави, її політичний режим, як приймаються важливі державні рішення, як в суспільстві ціниться і поважається закон та який рівень правової культури громадян та посадових осіб органів публічної влади.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВА ЦІННІСТЬ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Конституційний розвиток України: історія і етапи. Конституційно-правова характеристика конституційної реформи в Україні в період 1989-1996 роках. Конституція як явище конкретно-історичне, соціально-політичне і правове. Конституція України: сучасне розуміння, предмет і межі конституційного регулювання. Функції, характерні риси і юридичні властивості Конституції України. Особливості структури Конституції України. Значення преамбули, змісту, прикінцевих і перехідних положень. Сучасні проблеми конституційного розвитку України та дискусійні питання щодо конституційного деформування.

ТЕМА 2. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Влада в Україні: сутність і форми прояву. Закріплення в Конституції форми держави, форми правління і форми державного устрою. Конституційно-правові характеристики держави, поєднання в них правових і політичних принципів. Модель конституційного регулювання. Демократична держава: юридичний і фактичний зміст конституційної характеристики. Основні конституційні ознаки демократичної держави. Правова держава: зміст конституційної характеристики. Основні ознаки правової держави, їх конституційне закріплення. Фактична реалізація ідеї правової держави в державно-правовій практиці (визначення, дотримання і захист прав). Соціальна держава: зміст конституційної характеристики. Мета і межі соціальної діяльності. Роль держави у підтримці соціальної злагоди і вирішенні соціальних конфліктів. Відповідальність держави як виконання нею своїх соціальних функцій. Тенденції конституційно-правового регулювання місцевого самоврядування.

ТЕМА 3. УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЯК ЄДИНЕ ДЖЕРЕЛО ВЛАДИ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ТА КОНСТИТУЦІЙНІ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ

Сучасна конституційна формула здійснення влади народом та її форми в Україні. Конституційне регулювання здійснення влади народом безпосередньо (прямо). Представницька форма здійснення влади народом. Конституційно-правове здійснення влади органами місцевого самоврядування. Різноманітність форм і інститутів соціально-політичної активності громадян. Конституційно-правові гарантії здійснення влади народом.

ТЕМА 4. ВПЛИВ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ НА СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Поняття, сутність і структура та сучасна характеристика громадянського суспільства. Суспільство і громадянське суспільство: співвідношення понять. Конституційні основи формування сучасного громадянського суспільства. Роль сім'ї в становленні і розвитку громадянського суспільства. Особливості конституційного регулювання організації і діяльності інститутів громадянського суспільства. Громадянське суспільство і права держава: конституційно-правові аспекти. Роль держави в розвитку громадянського суспільства. Конституційні основи свободи господарювання і різних форм власності. Конституційно-правове регулювання організації і діяльності ЗМІ. ЗМІ в громадянському суспільстві. Проблеми становлення і розвитку громадянського суспільства в Україні. Громадянське суспільство і правова держава: конституційно-правові аспекти.

ТЕМА 5. ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ ЯК ЯВИЩА СОЦІАЛЬНОЇ ЦІННОСТІ В УКРАЇНІ

Основні моделі прав, свобод людини і їх відображення в національному конституційному законодавстві і міжнародному праві. Конституційні права, свободи людини і громадянина в Україні: юридична природа, зміст, система, класифікація і структура викладу та їх повнота. Конституційно-правові умови межі і обмеження чи зменшення основних прав і свобод та обов'язків людини і громадянина. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в умовах формування державної влади. Конституційно-правові гарантії конституційних прав, свобод і обов'язків. Проблеми забезпечення свободи особи, гарантій і захисту конституційних прав, свобод і обов'язків особи в Україні.

ТЕМА 6. ПОНЯТТЯ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ І СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Пряма дія Конституції України і проблеми її застосування. Конституційні форми і способи реалізації Конституції України. Конкретизація конституційних норм як умова їх безпосереднього застосування. Місце тлумачення в механізмі реалізації Конституції України. Гарантії реалізації конституційно-правових норм та державно-правові проблеми реалізації Конституції України та ефективності дії. Причини і умови, які стоять на правовому шляху реалізації положень та правових

настанов Конституції України: соціальні, економічні, організаційно-політичні і ідеологічні і правові блоки (елементи).

ТЕМА 7. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ЇЇ ПРИЙНЯТТЯ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний конституційно-правовий стан чинної Конституції України. Задачі, які можуть бути вирішені без зміни Конституції. Тенденції і перспективи конституційно-правового розвитку державності та їх вплив на Основний Закон Української держави. Теоретичні основи конституційної реформи як процесу конституційного розвитку. Основні напрямки проведення конституційної реформи в Україні. Реформування конституційно-правового статусу та засад організації і діяльності місцевого самоврядування у відповідності з міжнародно-правовими документами (обсяг, структура, межі).

ТЕМА 8. ПРАВОВА ОХОРОНА КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Самоохорона Конституції України як конституційний інститут. Конституційно-правові форми і засоби охорони Конституції: спостереження, нагляд, контроль тощо. Правова охорона Конституції України в організації і діяльності органів держави і органів місцевого самоврядування та громадян. Конституційне правосуддя як основна форма конституційного контролю. Умови, обставини та інші фактори, які негативно впливають на ефективність Конституції України і посиленні її ролі як основного документа країни.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

назви тем	кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус бо го	у тому числі					ус бо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ТЕМА 1. Конституція України як правова цінність: питання теорії і практики	11	2	2			7						
ТЕМА 2. Конституція України та її роль у становленні і розвитку української держави	12	2	2			8						
ТЕМА 3. Український народ як єдине	11	2	2			7						

джерело влади в Україні: конституційне закріплення та конституційні форми здійснення												
ТЕМА 4. Вплив Конституції України на становлення і розвиток громадянського суспільства в Україні	11	2	2			7						
ТЕМА 5. Права, свободи та обов'язки людини як явища соціальної цінності в Україні	11	2	2			7						
ТЕМА 6. Поняття та конституційно-правові форми і способи реалізації Конституції України: правовий, соціально-культурний та історичний аспект	11	2	2			7						
ТЕМА 7. Конституційно-правовий розвиток Конституції України після її прийняття: стан і перспективи	11	2	2			7						
тема 8. Правова охорона Конституції України	12	2	2			8						
УСЬОГО ГОДИН	90	16	16			58						

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Конституція України як правова цінність: питання теорії і практики	2	
2	Конституція України та її роль у становленні і розвитку української держави	2	

3	Український народ як єдине джерело влади в Україні: конституційне закріплення та конституційні форми здійснення	2	
4	Вплив Конституції України на становлення і розвиток громадянського суспільства в Україні	2	
5	Права, свободи та обов'язки людини як явища соціальної цінності в Україні	2	
6	Поняття та конституційно-правові форми і способи реалізації Конституції України: правовий, соціально-культурний та історичний аспект	2	
7	Конституційно-правовий розвиток Конституції України після її прийняття: стан і перспективи	2	
8	Правова охорона Конституції України	2	
	Разом	16	

6. САМОСТІЙНА РАБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Конституція України як правова цінність: питання теорії і практики	7	
2	Конституція України та її роль у становленні і розвитку української держави	8	
3	Український народ як єдине джерело влади в Україні: конституційне закріплення та конституційні форми здійснення	7	
4	Вплив Конституції України на становлення і розвиток громадянського суспільства в Україні	7	
5	Права, свободи та обов'язки людини як явища соціальної цінності в Україні	7	
6	Поняття та конституційно-правові форми і способи реалізації Конституції України: правовий, соціально-культурний та історичний аспект	7	
7	Конституційно-правовий розвиток Конституції України після її прийняття: стан і перспективи	7	
8	Правова охорона Конституції України	8	
	Разом	58	

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, обговорення, дослідницькі проекти, підготовка та презентація есе.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Знання та навички студентів, отримані при засвоєнні навчальної дисципліни «Конституція як фактор демократичного розвитку суспільства і держави», оцінюються за рейтинговою системою.

Форми поточного контролю включають: оцінювання виконання домашніх самостійних завдань, есе, письмових та контрольних робіт, виконаних під час практичних занять.

Студент може отримати максимально 50 балів за усні відповіді або виконання тестів чи контрольних робіт на практичних заняттях.

Неготовність до заняття або незадовільна відповідь (розв'язання) задачі також підлягають відповідній оцінці і студенту виставляється «0» балів. Отримані у такому разі «0» балів потребують відпрацювання та оцінка, одержана під час відпрацювання враховуються при визначенні середнього балу поточної успішності.

Формою поточного контролю знань є контрольне модульне завдання на задану тему в кінці змістовного модуля. Завдання виконується у письмовій формі і може бути оцінене максимально у 50 балів. Студент, який не виконав завдання або виконав його незадовільно зобов'язаний повторно його виконати.

Формою підсумкового контролю знань та навичок по дисципліні для студентів є залік, який виставляється із урахуванням поточної успішності та оцінки за контрольне модульне завдання.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТУ

поточне тестування та самостійна робота				поточна успішність	модуль	сума
T1	T2	T3	T4	T 1-4	T. 1-5	
5	5	5	5			100

	50	50	
--	----	----	--

Оцінювання знань студента здійснюється за 100 бальною шкалою

Шкала оцінювання: університету, національна та ECTS

оцінка в балах	оцінка ECTS	визначення	екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
81-89	B	дуже добре	добре
71-80	C	добре	
61-70	D	задовільно	задовільно
51-60	E	достатньо	
до 51	FX	незадовільно з правом перездачі	незадовільно
до 51	F	незадовільно без права перездачі	

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набути знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні предмету.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові

помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бориславський Л. В. Конституція як фактор демократичного розвитку суспільства і держави. Плани практичних (семінарських) занять. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами).
2. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017. № 2147а-19. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376 (зі змінами).
3. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 14-15, № 16-17. Ст. 133 (зі змінами).
4. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222 (зі змінами).
5. Питання Конституційної комісії : Указ Президента України від 31.03.2015 № 190/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190/2015>
6. Про Національну конституційну раду : Указ Президента України від 27.12.2007 № 1294/2007 (втратив чинність). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1294/2007>
7. Про концепцію нової Конституції України : Постанова Верховної Ради УРСР від 19.06.1991. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 35. Ст. 466.
8. Про Конституційну асамблею : Указ Президента України від 17.05.2012 № 328/2012 (втратив чинність). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328/2012>

Література

1. Бабенко К. А. Конституція України як правова основа забезпечення політичної участі громадян. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2007. № 9. С. 43-52.
2. Бабенко К. А. Політичні чинники впливу на процес реалізації Конституції України. Вісник Конституційного Суду України. 2007. № 9. С. 57-64.
3. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права : Монографія. Х. : Право, 2008. 220 с.
4. Барабаш Ю. Г. Дихотомія правової демократичної, соціальної державності – тонка грань українського конституціоналізму. Право України. 2010. № 7. С. 24-32.
5. Барабаш Ю. Г. Про співвідношення принципів правової демократичної та соціальної державності. Віче. 2010. №18.
6. Барабаш Ю. Парламентська відповідальність Уряду в конституційній практиці ЄС та України. Право України. 2007. №4. С. 12-18.

7. Барабаш Ю. Щодо права визначення конституційного ладу народом України. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 212-219.
8. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Х. : Легас, 2004. 191 с.
9. Бориславський Л. В. Конституційна модель народовладдя та системне розуміння категорії «влада народу». Вісник Львівського національного університету. Серія юридична. 2013. Вип. 56. – С. 163-168.
10. Бориславський Л. В. Конституція України: її реалізація та способи удосконалення. Вісник Конституційного Суду України. 2014. № 4. С. 103-109.
11. Бориславський Л. В. Проблеми реалізації Конституції України: механізм нейтралізації конституційних норм. Конституція України в сучасній правовій доктрині та національному державотворчому процесі : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю Конституції України, 20-річчю незалежності України, 350-річчю Львівського національного університету та 70-річчю кафедри конституційного права. 3 червня 2011 р. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. 2011. С. 95-98.
12. Бориславський Л. Необхідність зміни Конституції має бути обґрунтована і доведена фахівцями, усвідомлена суспільством. Правове життя сучасної України : Матеріали Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького складу, присвяченої 15-ти річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-ти річчю Одеської школи права (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.) Т. 1. Одеса : Фенікс, 2012. С. 274–276.
13. Бориславський Л. Тернистий шлях Основного Закону Української держави. Державотворення та правотворення в період реформ : питання теорії та практики : матер. щорічної Всеукр. наук.-практ. конф. (19-20 квітня 2012 р.) ; за заг. ред. В. В. Коваленка ; у 2-х част. – Ч. 1. К. : НАВС. 2012. С. 37–40.
14. Бориславський Л., Юридичне значення преамбули Конституції України. Вісник Львівського університету. Сер. юрид. 2011. Вип. 53. С. 118–124.
15. Буткевич В. Г. Деякі аспекти модернізації Конституції України в частині прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. №1. С. 142-145.
16. Герасіна Я. Громадянське суспільство і колізії в процесі реалізації політичної влади. Вісник АпнУ. 2008. №3 (54). С. 43-51.
17. Гураль П. Громадянське суспільство і правова держава: проблеми розвитку. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XVIII регіональної науково-практичної конференції. 26-27 січня 2012 р. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. С. 122–123.
18. Гураль П. Ф. Поняття і сутність громадянського суспільства. Вісник Львівського національного університету. Серія юридична. 2012. Вип. 55. – С. 105-110.
19. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії. К.: Логос. 2007. 317 с.
20. Євграфов П .Б. Конституція України: коментар змін (2004-2007). Теоретичні та практичні аспекти. К.: «Правова єдність». 2007. 204 с.
21. Козюбра М. І. Теоретичні проблеми реалізації нової Конституції.

Українське право. 1996. № 3. С. 6-12.

22. Колісник В. Відновлення дії Конституції України та зміна форми правління як засіб поновлення конституційного ладу. Вісник Конституційного Суду України. 2015. № 4. С. 103-107.

23. Колісник В. Відновлення дії Конституції України та зміна форми правління як засіб поновлення конституційного ладу. Вісник Конституційного Суду України. №4. 2015.

24. Колодій А. М. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови. Право України. 2010. №7. С. 12-17.

25. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права людини і громадянина в Україні. К.: Юрінком Інтер. 2003. 336 с.

26. Конституційний процес в Україні: відповідь на нові виклики чи повторення старих помилок? (За матеріалами круглого столу). Право України. 2005. № 11. С. 158-173.

27. Конституція України у судових рішеннях. К.: Юрінком Інтер, 2011. 432 с.

28. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2011. 1128 с.

29. Крусян А. Методологічні питання становлення Конституції України. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 94-102.

30. Лотюк О. С. Перегляд та розвиток сучасних конституцій. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2007. №6 (68). С. 5-12.

31. Лук'яненко Л. Проголошення самостійності України в 1991 році. Голос України. 10 лютого 2018.

32. Лунь З. Правова охорона конституції: до питання про постановку проблеми. Право України. 2002. № 7. С. 13-17.

33. Мельник М., Різник С. Конституція майбутнього чи констатація минулого: перспективи конституційної реформи. Дзеркало тижня. 2012. № 23. С. 6-7.

34. Огляд круглого столу «Проблеми дотримання принципу соціальної держави при зменшенні її соціальних витрат у зв'язку із фінансовою кризою. Вісник Конституційного Суду України. 2014. №4. С. 127-136.

35. Огляд матеріалів круглого столу «Конституція України у цінному вимірі» (до 16 річниці прийняття Конституції України) Вісник Конституційного Суду України. 2012. №5. С. 102-122

36. Оніщук М. Доктрина конституційної перебудови: завдання та напрями реформи. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 103-109.

37. Петришин О. Громадянське суспільство – підґрунтя формування правової держави в Україні. Вісник АПНУ. 2003. №2 (33)-3(34). С. 142-161.

38. Погорілко В. Ф., Федоренко В.Я. Поняття та юридичні властивості Конституції України. Право України. 2006. №11. С. 7-10.

39. Рабінович П. М. Конституційні гарантії прав людини і громадянина: можливості модернізації в Україні. Вісник Конституційної Асамблеї 2013 № 1. С. 179-187.

40. Рабінович П. М. Права людини: діалектика універсалізації

найменувань та урізноманітнення змісту й меж. Вісник АпнУ. 2002. № 3(30). с. 3-9.

41. Савенко М. Конституційний контроль змін до Конституції України. Вісник Конституційного Суду України. 2011. №5. С. 179-184.

42. Савенко М. Функція правової охорони Конституції України. Право України. 2001. №9. С. 6-8.

43. Селіванов А. Доктрина «охорони Конституції України» в період активних політичних задумів про її реформування. Вісник Конституційного Суду України. 2011. № 1. С. 75-81.

44. Селіванов А. Щодо реалізації народовладдя через органи державної влади в Україні. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 220-229.

45. Скрипнюк В. М. Політико-правові принципи організації та функціонування державної влади в Україні. Право України. 2002. № 5. С. 3-8

46. Скрипнюк О. В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації. До 10 річниці. К.: АпнУ. 2003. 168 с.

47. Ставнійчук М. До питання методології модернізації Конституції України. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 110-113.

48. Стецюк П. Державні символи України: конституційно-правова характеристика. Вісник Конституційного Суду України. 2004. № 6. С. 103-115.

49. Стецюк П. Конституція України як цінність, гарантія національної державності Українського народу. Львів, Астролябія. 2004. 31 с.

50. Стецюк П. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Ч. 1 Посібник для студентів. Астролябія. 2003. 232 с.

51. Стецюк П. Офіційна назва держави: конституційно-правова характеристика. Правова держава. 2004. Вип. 24. С. 147-154.

52. Тесленко М. Роль громадянина у правовій охороні Конституції. Право України. 2006. № 12. С. 21-23.

53. Тесленко М. Умови ефективності правової охорони конституції. Право України. 2005. № 6. С. 21-24.

54. Тесленко М. Юридична природа правової охорони конституції. Вісник Конституційного Суду України. 2006. № 3. С. 24-30.

55. Тихий В. П. Право людини на безпеку та проблеми його законодавчого забезпечення. Матеріали міжнародної конференції. НДІ приватного права і підприємництва. Київ, 2008. С. 24-29.

56. Тодика О. Ю. Проблеми правової політики у сфері забезпечення народовладдя. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2005. №4 (212). С. 5-14.

57. Тодика Ю. М. Конституція як цінність. Право України. 2000. № 12. С. 9-12.

58. Тодика Ю. М. Роль Конституції України в становленні громадянського суспільства. Вісник АпнУ. 1999. №2. С. 9-12.

59. Федоренко В. Щодо сутності та змісту категорії «народний суверенітет», «народне волевиявлення», «безпосередня демократія», «форма безпосередньо демократії» та їх співвідношення в конституційній правотворчості. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 230-237.

60. Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування. Д.: Ліра ЛТД. 2006. 360 с.

61. Чушенко В. Проблеми формування соціально-організованого

суспільства в Україні. Право України. 2005. №4. С. 104-107.

62. Шаповал В. Конституція України – як нормативно-правовий акт (теоретичні проблеми кваліфікації). Право України. 1997. № 10. С. 3-10.

63. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. К.: Юридична фірма «Салком»; Юрінком Інтер. 2005. 560 с.

64. Шаповал В. Феномен конституції у контексті вітчизняної політико-правової «міфології». Вісник Центральної виборчої комісії. 2008. № 3. С. 14-18.

65. Шаповал. В. Форма держави в конституційному праві. Вісник Конституційного Суду України. 2003. №2. С. 47-58; №3. С. 65-80.

66. Ющик О. Конституція України: загальні питання методології оновлення. Вісник Конституційної Асамблеї. 2013. № 1. С. 118-123.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Президент України

<https://www.president.gov.ua/>

Верховна Рада України

<http://www.rada.gov.ua>

Кабінет Міністрів України

<http://www.kmu.gov.ua>